

Asia: VN/1393/2020

Työryhmän mietintö lähestymiskiellon tehostamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lähisuhdeväkivallan riskinarviointi

Riskinarviointi tulisi olla yhdenmukaista koko maassa.

2. Lähestymiskiellon määräämisen edellytykset

Säännöksissä ei ole muutostarpeita.

3. Väliaikaisen lähestymiskiellon määrääminen viran puolesta

Kannatamme esitettyä muutosta. Väliaikaisen lähestymiskiellon määrääminen pidättämiseen oikeutetun virkamiehen toimesta on perusteltua tilanteissa, joissa kiellolla suojattavan henkilön suojan tarpeen ilmeisyys edellyttää kiellon välitöntä antamista. Akuuteissa tilanteissa uhri ei välttämättä pysty tai uskalla itse hakea lähestymiskieltoa.

4. Turvallisuutta parantavat toimenpiteet lähestymiskiellon määräämisen yhteydessä

Turvalaitteita tulisi olla tarjolla koko maassa

5. Väkivallan uhrien ja tekijöiden ohjaaminen palveluihin

Esitetty 11 a §:n 1 momentin säännös lähestymiskiellolla suojattavan ohjaamisesta tukipalveluihin on kannatettava.

Esitetyn 11 a §:n 2 momentin osalta kiinnitämme huomiota ehdotuksen epätäsmällisyyteen. Ehdotuksen mukaan lähestymiskieltoon määrätyle tulisi mahdollisuuksien mukaan ilmoittaa saatavilla olevista tukipalveluista. Ehdotetun lain määritelmä ”mahdollisuuksien mukaan” on epämääräinen ja altis tulkintaongelmille. Muistiosta käy ilmi, että väkivallan tekijöille tarkoitettuja tukipalveluita ei ole tällä hetkellä saatavissa kattavasti koko maassa (sivu 80). Tämä selittää esitetyn lain epätäsmällisyyttä. Ottaen huomioon, että kyse on virkamiehelle asetetusta velvollisuudesta, tulisi lain sanamuotoa täsmentää siten, että velvollisuus ilmoittaa tukipalveluista koskee tilanteita, joissa tukipalveluita on tarjolla kieltoon määrätyn vakituisella asuinpaikkakunnalla.

Lähestymiskielloa koskevan lain 11 §:n mukaan väliaikaisen lähestymiskiellon voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies tai tuomioistuin. Tämän johdosta kiinnitetään huomiota esitettyyn 11 a §:n 1 ja 2 momentteihin, joiden mukaan palveluihin ohjaaminen väliaikaisen lähestymiskiellon määrittämisen yhteydessä asetettaisiin kuitenkin vain poliisin tai syyttäjän velvollisuudeksi. Lain johdonmukaisuuden näkökulmasta tulisi 11 a §:n määrittely palveluun ohjaavista viranomaisista vastata 11 §:n sanamuotoa ja kohdistua siten pidättämiseen oikeutettuihin virkamiehiin ja tuomioistuimeen.

6. Oikeudellinen apu

Esitetty 14 a §:n säännös oikeudenkäyntiavustajan määrittämisestä hakijalle lähestymiskielloasiassa on kannatettava. Kuten muistiossa on tuotu esiin, tulee laissa olla mahdollisuus puuttua aiheettomiin lähestymiskiellohakemuksiin (sivu 50).

7. Oikeudenkäyntimaksu

-

8. Lasten asema

Ei lausuttavaa

9. Lähestymiskiellon valvonta

Esitetty 3 a §:n säännös teknisesti valvotusta lähestymiskiellosta on kannatettava. Lainsäädännössä tulee huomioida myös keinot asentaa laite vastoin henkilön tahtoa.

10. Lähestymiskiellon rikkominen

Esitetyn 17 a §:n mukaan lähestymiskiellon rikkomista koskeva rikosasia tulee käsitellä kiireellisesti. Tämä koskisi asian esitutkintavaihetta, syyteharkintaa ja tuomioistuinkäsittelyä.

Lähestymiskiellon rikkomisen kiireellisyyssperusteella tavoitellaan muistion mukaan lähestymiskiellon tehokkuuden parantamista, sillä rikosprosessin pitkän keston katsotaan heikentävän lähestymiskiellon tehokkuutta ja kiellon uhrille antamaa suojaa (sivu 54).

Rikosprosessin pitkä kesto on suoraan yhteydessä koko rikosprosessiketjun heikkoon taloudelliseen tilanteeseen. Kun henkilöstöä ei ole riittävästi esitutkintaviranomaisella, syyttäjälaitoksessa, eikä tuomioistuimessa, asioiden käsittelyajat pitkittyvät. Tämä ei kuitenkaan ole yksinään kestävä peruste määrätä jotain rikosasiaa toista kiireellisemmäksi.

Kiireellisyyssperusta tarkoittaa käytännössä sitä, että kiireellisenä käsiteltävät asiat menevät muiden asioiden edelle. Jonkin yksittäisen rikostyyppin määrittely toista kiireellisemmäksi on ongelmallista.

Voidaanko lähestymiskiellon rikkomista koskevaa asiaa perustellusti pitää kiireellisempänä kuin esimerkiksi vakavia väkivaltarikoksia tai seksuaalirikoksia?

Sen sijaan, että lainsäädännössä asetetaan rikosasioita kiireellisyysjärjestykseen, tulisi koko rikosprosessiketjulle turvata riittävät henkilöstöresurssit, jotta käsittelyaikoja saadaan lyhennettyä.

11. Ehdotuksen vaikutukset

Esitetyillä muutoksilla on huomattavia resurssivaikutuksia erityisesti esitutkintaviranomaisten ja rikosseuraamuslaitoksen, mutta myös Syyttäjälaitoksen, tuomioistuimien ja oikeusaputoimistojen toimintaan. Jotta esitetyt tavoitteet saadaan täytettyä, tulee esitettyjen muutosten taloudelliset vaikutukset arvioida huolellisesti koko ketjun osalta. Muutosten toteuttaminen tulee turvata riittäväillä taloudellisilla resursseilla.

Syyttäjälaitoksen osalta on tehtävä asianmukainen arviointi taloudellisista vaikutuksista eikä sitä saa jättää myöhempään arviointiin.

12. Muuta

-

Haavisto Jukka
Suomen syyttäjäyhdistys ry